

Raadsbrief

Datum 12 november 2024

Onderwerp Bevindingen ganzenbeheerplan 2024
Versienummer 2

Portefeuillehouder Arjan Spaans

Samenvatting

De nodige acties zijn uitgevoerd om de ervaren ganzenoverlast te verminderen; nestbehandeling, fysieke maatregelen en monitoring. Tellingen geven aan dat er geen extreme groei is geweest. De ingezette lijn van het beheerplan wordt gecontinueerd. In het tweede kwartaal van 2025 wordt de raad opnieuw geïnformeerd middels een voorstel m.b.t. het ganzenbeheer voor de Perspectiefnota (PPN).

Bijlagen

Motie 'Betere communicatie geen dieren voeren'

Openbaarheid

- ☒ Openbaar
☐ Geheim

Kennis te nemen van:

1. de bevindingen van het ganzenbeheerplan 2024 en het continueren van dit plan de komende jaren;
2. de voorgestelde wijze van afdoening van motie M12b-1 Betere communicatie geen dieren voeren.

Datum 12 november 2024

Inleiding

Op 1 februari 2022 heeft het college van Burgemeester en Wethouders besloten het ganzenbeheerplan in uitvoering te brengen en de gemeenteraad hierover te informeren. Op 14 februari 2022 is een raadsdebat gevoerd over het ganzenbeheerplan. Het ganzenbeheerplan is nieuw voor Zwolle en ook nieuw in stedelijke gebieden in Nederland. De aanpak in het ganzenbeheerplan is 'lerend beheren'. Om die reden is een aantal afspraken gemaakt om de effecten van de maatregelen nauwgezet te volgen. De gemeenteraad is de afgelopen jaren geïnformeerd over de bevindingen met als doel te kijken of nieuwe afwegingen op de inzet van maatregelen nodig waren. De aanpak is gecontinueerd voor het jaar 2023 en eveneens voor het jaar 2024 conform voorstel van 25 september 2023.

Met deze Raadsbrief willen we de bevindingen van het vierde jaar ganzenbeheer delen en bepalen of continuering, bijstelling of uitbreiding in de aanpak nodig is.

Kader

- Informatienota Ganzenbeheerplan 2022 – [raadsbesluit 7 maart 2022](#)
- Eerste bevindingen ganzenbeheerplan 2022 – [raadsbesluit 7 november 2022](#)
- Bevindingen ganzenbeheerplan 2023 – [raadsbesluit 13 februari 2024](#)

Kernboodschap

Met het ganzenbeheerplan wordt beoogd de gans een goede plek in de stad te geven op zodanige wijze dat de ervaren overlast vermindert. Dit willen we bereiken door een gerichte en diervriendelijke aanpak, waarmee we de groei van de aantallen ganzen doen afremmen. Nestbehandeling, fysieke maatregelen, communicatie en monitoring zullen daarvoor in 2025 worden doorgezet.

Toelichting

De bevindingen zijn inzichtelijk gemaakt naar nestbehandeling, fysieke maatregelen, communicatie en monitoring.

Nestbehandeling

De nestbehandeling is door ROVA in drie rondes uitgevoerd, waarbij 696 nesten zijn behandeld. Dit jaar had ROVA de beschikking over een fluisterbootje, waardoor de bereikbaarheid van nestlocaties is verbeterd. Er zijn twee locaties aan de controle rondes toegevoegd; de landengte tussen Vecht en Berkumerkolk en de sloot naast de spoorbaan Zwolle-Heino ter hoogte van de Marslanden. Uit de tellingen van de nesten en eieren is te herleiden dat er gemiddeld 6 eieren per nest gelegd worden. In 84% van de waargenomen eieren konden de eieren ook behandeld worden. Om het natuurlijke broedproces van de gans niet te verstoren – en daarmee de kans dat er weer nieuwe eieren gelegd worden – is de aanpak om altijd één ei in het nest onbehandeld te laten. Daarnaast wordt elk ei gecontroleerd of het volgroeid is of niet, door ze in een bak water te doen. Als het ei blijft drijven, dan is het volgroeid en wordt het ei niet behandeld.

Er is sprake van een verschuiving in aantallen nesten en eieren van Grauwe gans (minder) en Parkgans (meer) ten opzichte van 2023. Gegeven het feit dat er twee locaties in de controle zijn toegevoegd en de absolute daling van getelde nesten en eieren t.o.v. 2023, kan geconcludeerd worden dat er sprake is van een nog grotere procentuele daling van getelde nesten en eieren in relatie

Datum 12 november 2024

tot het gecontroleerde gebied. De toe- en afname van de ganzensoorten onderling is gekoppeld aan de landelijke aantallen van deze soorten en de populatieomvang in de directe omgeving van de stad. Deze verschuivingen in aantallen buiten beschouwing gelaten, is de nestbehandeling als geheel even succesvol gebleken als de jaren ervoor: Er is een reductie van 84% van de kans dat een ei tot een gans wordt uitgebroed. In 2023 was dit 85% en in 2022 was deze reductie 81%. De reductie is te berekenen door het aantal behandelde eieren te delen door het totaal aantal getelde eieren.

Jaar \ Soort	Aantal nesten			Aantal eieren geteld			Aantal eieren behandeld		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Canadese gans	364	411	419	2.182	2.471	2.496	1.739	2.072	2.077
Grauwe gans	340	321	231	2.379	2.327	1.337	1.945	1.985	1.120
Overige: Nijl/Brand/Park	14	19	46	130	134	385	116	118	342
Totaal	718	751	696	4.691	4.932	4.218	3.800	4.175	3.539

Fysieke maatregelen

Uitgevoerde maatregelen

In de afgelopen jaren zijn meerdere fysieke maatregelen getroffen. Deze maatregelen hebben we gezamenlijk met Rova geëvalueerd en de mogelijke acties voor 2025 besproken:

- ❖ Er zijn vier pilotgebieden waar het speciale graszaad (Bar airport gras) wordt toegepast, namelijk de ligweide aan de Milligerplas, Boulevard Stadshagen, rondom de Wavin-vijver aan de Bachlaan en in het Ittersumerpark;
  - Over de effectiviteit van het gras is nog geen eenduidig antwoord te geven. Waar het bij de Milligerplas succesvol lijkt – dit kan echter ook andere/meerdere oorzaken hebben – lijken de andere locaties weinig succesvol. Oorzaken hiervan kunnen zijn: de maaifrequentie, de mate van doorzaaien in de bestaande grasmat, de omvang van ingezaaide stuk;
  - De locaties Milligerplas, Boulevard Stadshagen en Wavin-vijver blijven gehandhaafd;
  - De locatie Ittersumerpark wordt uitgebreid met 3 testvelden. Eén veld wordt in zijn geheel ingezaaid met Bar airport gras, één veld wordt de bestaande mat doorgezaaid met dit graszaad en één veld wordt extensief beheerd. Met deze maatregel denken we een beter beeld te kunnen krijgen van de effectiviteit van het gras.
- ❖ Plaatsing verkeersborden op vijf locaties waar we bekend is dat veel ganzen oversteken, waarop gewaarschuwd wordt voor overstekende ganzen;
  - De borden blijven staan.
- ❖ Plaatsing informatieborden over aanwezigheid van ganzen: Op 25 locaties zijn er informatieborden geplaatst met de oproep om de ganzen niet te voeren;
  - De borden blijven staan;
  - De teksten op de borden worden aangepast naar aanleiding van de aangenomen motie van de PvdD over dit onderwerp. De aangepaste borden zijn tweede kwartaal 2025 klaar om ingezet te worden.
- ❖ Plaatsing van een plantsoenhekwerk langs de Zwartewaterallee ter hoogte van de vijver de Dobbe. Ganzen steken hier veelvuldig over. Doel van het plantsoenenhekwerk is om een extra barrière te creëren;
  - Er zijn dit jaar géén meldingen meer van aanrijdingen met ganzen;
  - Het hekwerk blijft staan.

Datum 12 november 2024

Niet uitgevoerde maatregelen

Een aantal voorgenomen maatregelen zijn niet tot uitvoering gekomen:

- ❖ Inzaaien van vlas in de buurt rondom de Waterviolier, Smienthof en Goudplevierpad;
  - Na nadere beschouwing niet toegepast, omdat dit gewas jaarlijks in april wordt ingezaaid en de jonge scheuten in het voorjaar dan juist als voedsel kunnen dienen voor de ganzen;
    - Deze maatregel zal niet meer worden toegepast.
- ❖ In overleg met het waterschap op twee locaties beplanting aanbrengen langs het water en/ of dicht bij het water. De aanplant vormt een natuurlijke barrière en stimuleert daarnaast ook de biodiversiteit;
  - Kruising Blaloweg/ Katerdijk, de aanplant van een haag is niet uitgevoerd vanwege de dijkverzwaringswerkzaamheden. Hierdoor staat de locatie in de bouwhekken en is er sprake van een veilige situatie. Na verwijdering van de bouwhekken, wordt de situatie opnieuw bekeken;
  - Langs het Twistvlietpad (ter hoogte van het winkelcentrum), de aanplant bosplantsoen is niet gerealiseerd. Bosplantsoen is bij nader inzien te open van structuur en beperkt de ganzen niet in hun bewegingsvrijheid.
    - Bosplantsoen zal als maatregel niet meer worden toegepast.

Maatregelen 2025 voortgezet:

- Handhaven locaties met toegepast Bar airportgras;
- Uitbreiden locatie Ittersumpark met testvelden Bar airportgras;
- Handhaven verkeersborden;
- Handhaven aangepaste informatieborden;
- Handhaven plantsoenhekwerk ten behoeve van verkeersveiligheid;
- Aanbrengen beplanting kruising Blaloweg/Katerdijk na afronding dijkverzwaringswerkzaamheden.

Nieuwe maatregel 2025

- In de buurt Milligen willen we lokaal een aantal slootkanten voorzien van flexibele netten (de zogenaamde schapennetten) om de ganzen te beletten op de oevers nesten te bouwen. Deze buurt is het afgelopen seizoen één van de 2 hotspots in Stadshagen gebleken. Hier vormde het geluid en de agressie een probleem. De maatregel is een pilot om van te leren en nadrukkelijk niet bedoeld om overal toe te passen. De toe te passen netten zullen geen barrière vormen voor kleinere watervogels en kleine zoogdieren.

Monitoring

De monitoring is opgezet door op twee momenten in het jaar te tellen. Dit gebeurt in de winter door ROVA en in de zomer door Stichting Ornithologisch Veldonderzoek Nederland (SOVON). Door de monitoring kunnen de eerste analyses gemaakt worden. De monitoring geeft inzicht in de aantallen en locaties van de ganzen. Hierdoor kunnen we gericht komen tot het treffen van maatregelen. De juiste maatregel op de juiste plek. De monitoring wordt uitgevoerd op de nestbehandeling (zie hierboven), op het aantal ganzen en het aantal meldingen (zie hieronder).

Datum 12 november 2024

Tellingen ganzen

Uit de winter- en zomertelling (zie onderstaande tabel) is een lichte stijging van de totalen af te leiden ten opzichte van 2023. De verspreiding in de winter was (de twee nieuwe locaties buiten beschouwing latend) in hoge mate vergelijkbaar met het jaar daarvoor. Ook de verspreiding in de zomer was in grote lijnen hetzelfde (SOVON, juli 2024). De zomer -en wintertelling mogen niet met elkaar vergeleken worden. De Grauwe gans trekt in de zomer meer naar de buitengebieden en de Canadese gans blijft meer in het stedelijk gebied. Beide tellingen geven echter wel een goede indicatie van het aantal aanwezige ganzen in onze stad.

Telperiode Soort	Wintertelling				Zomertelling			
	Februari 2021	Februari 2022	Februari 2023	Februari 2024	Juli 2021	Juli 2022	Juli 2023	Juli 2024
Canadese gans	1.054	1.549	1.429	1.472	850	1.496	1.526	1.701
Grauwe gans	620	1.060	1.157	1.130	1.500	1.709	1.799	1.655
Overige: Nijl/Brand/Park	128	95	37	135	150	337	459	491
Totaal	1.802	2.704	2.623	2.737	2.500	3.542	3.784	3.847

Meldingen inwoners

Het aantal meldingen is met drie toegenomen ten opzichte van het jaar daarvoor. Het aantal melders/locaties (uniek) is door de jaren heen stabiel te noemen. Zwolle-Zuid heeft met 19 meldingen het hoogste aantal. Alle zijn unieke meldingen met een ruime spreiding door de wijk. Stadshagen volgt als tweede met 18 meldingen, waarvan 11 uniek zijn. Hier volgen twee duidelijke hotspots uit: Twistvlietpark en de buurt Milligen.

Telperiode	2021	2022	2023	2024
Aantal				
Meldingen	92	52	42	45
Melders/locaties	34	39	40	39

Verwachtingen

In het voorstel van 1 februari 2022 is aangegeven dat de verwachting is dat de aanpak voor meerdere jaren nodig is. De voorlopige conclusie is dat continuïteit een vereiste is. De aantallen ganzen zullen blijvend afhangen van de landelijke aantallen en de druk vanuit het landelijk gebied. De mate van overlast in de stad is daarentegen te beheersen door blijvend nestbeheer en fysieke maatregelen te nemen, waardoor de groeiende aantallen worden afgeremd.

Maatschappelijk draagvlak & participatie

Voorgenomen acties komen niet voort uit een participatietraject, maar in reactie op meldingen van overlast.

Communicatie

Op de website van gemeente Zwolle is een aparte pagina ingericht over ganzen. De website wordt bijgewerkt met de laatste informatie voor bewoners. Zoals afgesproken is het onderdeel "Veelgestelde vragen" aan de pagina toegevoegd.

Daarnaast zijn in 2024 diverse artikelen in de kranten van DPG-media (waaronder De Stentor) verschenen.

Datum 12 november 2024

Financiën

In 2022, 2023 en 2024 is budget beschikbaar gesteld om het beheerplan uit te voeren. De besteding is (afgerond) als volgt geweest:

Maatregel \ Kosten	2022 (afgerond)	2023 (afgerond)	2024 (afgerond)
Nestbehandeling	€30.000	€25.000	€33.000
Fysieke maatregelen 'hotspot' locaties	€55.000	€63.000	€44.000*
Monitoring (tellingen en opbouw systeem)	€10.000	€5.000	€5.000
Communicatie	€5.000	€5.000	€5.000
Totaal	€100.000	€98.000	€87.000
* inschatting, omdat op het moment van schrijven hier nog acties op uitgevoerd worden			

Risico's

Enkele maatregelen zijn genomen in het kader van lerend beheer. Zwolle is met het brede integrale ganzenbeheerplan nog steeds uniek in het land. Andere gemeenten halen inmiddels expertise op bij ons. De kennisopbouw in Nederland gaat gestaag. We leren vooral van de eigen pilots in onze stad en monitoren de effecten. Het kan daardoor voorkomen dat een maatregel toch minder effect sorteert dan vooraf bedacht is en aanpassing behoeft.

Het stoppen van dit beheerplan doet eerdere investeringen teniet en levert direct een aanzienlijke toename in het aantal ganzen en daarmee ook in het aantal meldingen en ervaren overlast bij bewoners.

Vervolg

In het tweede kwartaal 2025 doen we een voorstel voor opname van het ganzenbeheer in de PPN op basis van de resultaten en ervaringen van de afgelopen jaren en beschikbare monitoringsgegevens tot op dat moment.

Openbaarheid

Deze nota is openbaar.

Burgemeester en wethouders van Zwolle,

burgemeester, Peter Snijders

waarnemend secretaris, Frank Wijnandts